41185/P (P)

DISSERTATIO MEDICO-CHIRURGICA DE PHLEGMONE AC ERYSIPELATE

QUAM, DEO ADSPIRANTE ET AUSPICE Deiparâ, propugnabit in Auguſtiſſimo Monſpelienſis Apollinis Fano, die mensis Februarii ab horâ octavâ ad meridiem anni 1739. JOANNES-BAPTISTA PICHON LAPINSONIERE, Tullinenſis, Artium Liberalium Magiſter, jamdudùm Medicinæ Alumnus.

PRÆSIDE

ILLUSTRISSIMO VIRO D. D. ANTONIO FIZES Regis Conſiliario & Medico, nec non in almâ Monſpelienſium Medicorum Academiâ Chimiæ Profeſſore Regio digniſſimo; In Celeberrimâ Juris Facultate Matheſeos Profeſſore; & Societatis Regiæ Scientiarum Monſpelienſis Socio meritiſſimo.

Ad primam Apollinarem Lauream conſequendam.

MONSPELII,

Apud JOANNEM MARTEL, Regis, Comitiorum Occitaniæ & Univerſitatis Typographum. 1739.

18332

R. R. D. D.

PROFESSORES REGII.

Illuſtriſſimus D. D. FRANCISCUS CHICOYNEAU, *Cancellarius & Judex, Regi à Secretioribus Conſiliis, Archiatrorum Comes.*

DISPUTATURI.

R. D. FRANCISCUS CHICOYNEAU, *Cancellarius & Judex, Patris Coadjutor.*

R. D. Petrus Rideux, *Decanus.*

R. D. Antonius Magnol.

R. D. Henricus Haguenot.

R. D. Jacobus Lazermes.

R. D. Gerardus Fitzgerald.

R. D. Euſtachius Marcot, *Regis Medicus perpetuò Ordinarius.*

R. D. Franciſcus Sauvages de la Croix, *R. D. Marcot Coadjutor.*

DOCTORES ORDINARII.

D. Claudius Chaptal.
D. Carolus Seranne.
D. Petrus Magnol.
D. Thomas Fitz-Maurice.
D. Petrus Tioch.
D. Honoratus Petiot.
D. Michaël Macnemara.
D. Petrus Calveirac.
D. Renatus de Beauregard.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

REVERENDISSIMO ADMODUM AC REVERENDISSIMO PATRI MICHAELI DE LARNAGE, CARTHUSIANORUM GENERALI.

Patrone Reverendiſſime,

Ex iis quæ fæcundo è ſinu promit humana mens Opuſculis, nullum procul dubio experitur difficilius Epiſtolâ, quam vocant Dedicatoriam, aptè novèque concinnatâ, id jam pridem è pulpito docent in dicendi Arte Magiſtri, queruntur Oratores, evincunt quàm plurimi, dum calcato millies itinere, in laudandis Heroibus ſuis pueriliter deſudant. Porrò mihi arduum hujuſce generis opus incumbit! Illuſtriſſimum primis ſtudiorum tentaminibus Patronum ambii, eumque nactus feliciter cujus

eximiæ dotes ingenio vel maximè torpido unde diceret abundè ſuppeditarent mirabundus conticeo. Elegerunt te, Patrone Reverendiſſime, inter millenos dignum qui ſibi præeſſes Viri (a) *pietatis egregiæ famâ celeberrimi.* (b) *Te quotannis adeunt ex omnibus ferè Europæ partibus, ut præſtans inde virtutum prototypon domi aſportent, pièque æmuli præclara adeò exempla ſibi ad invicem proponant. Quanta hinc ſoboleſcit affatim laudum ſeges? cur deſunt ij politioris delicatioriſque Elocutionis apparatus queis gratè titillari poſſit illæſâ modeſtiâ Vir omnium modeſtiſſimus? ita verum eſt Panegyriſtæ ut rectè laudet non ſatis eſſe, ſi Viros laude dignos Encomiis adornandos ſuſceperit.*

(a) Carthuſiani.
(b) Ex omnibus Cœnobiis Carthuſiani Legati Carthuſiam Gratianopolitanam adeunt quotannis.

Durum! ſed levius fit patientiâ
Quidquid corrigere eſt nefas.

Prudens igitur ab opere diſcedo, Patrone Reverendiſſime, ratus te pro inſigni quâ viges humanitate, ſingulari quâ tui ſtudioſos proſequeris benevolentiâ, mihi non minùs fauſtè aſpiraturum, licet abſque ulla verborum pompâ tenuitatis meæ conſcius & apud te reus nudè ſincerèque tibi me in æternum profitear.

PATRONE REVERENDISSIME,

Devinctiſſimum addictiſſimumque
Clientem, PICHON LAPINSONIERE.

CAPUT TERTIUM,

De Phlegmone ſumpta ſpeciatim.

LXXV. INflammationis magis inſignes præcipuæque ſpecies ſunt Phlegmone propriè dicta, ac Eryſipelas.

Neque enim exiſtimandum eas ſolas dari inflammationis ſpecies, cùm innumeri dentur inflammationum caſus, qui neque ad Phlegmonen neque ad Eryſipelas revocari poſſunt, ut unuſquiſque apud ægros comperire poteſt.

Phlegmone *ea eſt inflammationis ſpecies* (a) *in qua pars plurimùm tumet, tenſaque ac renitens valdè deprehenditur, cum dolore pulſatili, ac tumoris circumſcriptione.* Porrò cùm tumor is circumſcriptus non eſt, hoc eſt cum definitos non exhibet limites, nuncupatur tumor Phlegmonôdes.

Quamobrem Phlegmone legitima deſcribenda eſt *tumor elatus, circumſcriptus, calidus, ruber, tenſus, duriuſculus, dolens cum pulſationis moleſto ſenſu.*

Caro muſculoſa, membrana adipoſa, interjectæ his glandulæ lymphaticæ conglobaræ in moles ſenſibiles aggeſtæ, ac cutis, Phlegmones ſedes ſunt.

LXXVI. Cauſa Phlegmones continens eadem eſt ac inflammationis cujusvis (16.) expoſita, at ſpeciatim ſanguis difficilè fluens per vaſa minima in eâ viſcoſus ſpiſſus ac tenax plurimùm eſt, quo infarcta valdè diſtentaque ſunt vaſa ſanguifera, lymphaque pariter ſpiſsâ plurimùm ac tenaci obſtipata ſunt lymphatica obſtinatè. Ex tali partis ſtatu ſubſequuntur omnia Phlegmones phœnomena, ſive ſymptomata ſint, ſive alia quælibet in eo tumore obſervabilia.

LXXVII. Et 1°. quidem tumor plurimùm eminet, quód vaſa plurimùm turgeant, mole nimirùm fluidorum ob ſpiſſitudinem adeòque immeabilitatem notabilem admodùm aggeſtâ, vaſculorumque tunicis ab axe ductûs propterea valdè dimotis.

2°. Tumor is eſt circumſcriptus, quod in ejus finibus infarcta vaſa plurimùm perinde turgeant ac in reliquo tumoris corpore, adeòque ultrà ſuperficiem ſanæ partis ambientis eminentia ſenſibiliter conſpicuos tumoris limites exhibeant, & ratione extenſionis & ratione renitentiæ.

3°. Tumor is calidus eſt, ruber, tenſus, eas ob rationes, quibus inflammatio quævis calore, rubore, ac tenſione ſtipata ſemper eſt (22.)

(a) *Ab Eraſiſtrati ſæculo ea vox* Phlegmone *cœpit uſurpari à Medicis ad ejuſmodi tumorem ſignificandum. Vid.* Gorr. *Def. Med. in verbo* Phlegmone.

4°. Duriuſculus eſt ; hoc eſt renitens ſenſibiliter longèque magis quàm alia quævis inflammationis ſpecies, propter ſanguinis & lymphæ infarctum inflammatorium efficientium indolem craſſam , indeque infarctum enatum tenacem, obſtinatum , cum magnâ tenſione vaſculorum , prementi digito minùs cedentem.

5°. Dolens eſt, ob rationes expoſitas. (22.)

7°. At pulſationis ſenſus moleſtus percipitur in Phlegmone , quòd cùm infarcta plurimùm tenſaque ſit pars, ſanguis ſingulis cordis ictibus appellens , difficilè means , magiſque ex illo novo appulſu diſtendens arteriolas, ſuccuſſiones magnas ſenſu magis percipiendas in ſubſtantia Phlegmones facilè vibratili & jam dolente ſuſcitet, ſuccuſſiones proinde moleſtas, cordiſque contractionibus ſeu arteriarum dilatationibus contemporaneas , unde dolor pulſatilis conſtituitur.

LXXVIII. Phlegmones cauſæ remotæ eædem ſunt ac relatæ antea (28. 29. uſque ad 42.) imprimis ſi corpus affecerint plethoricum, aut in quo ſanguis tenax, ſpiſſus, ac in conſtitutione ſuâ robuſtus jam antea fuerit, unde plethora & conſtitutio ſanguinis jamjam enunciata , Phlegmones ſunt cauſæ antecedentes.

Intereà cauſæ omnes ex remotis relatis (28. uſque ad 42.) quæ ſpeciatim per ſeipſas ſanguinem abundantem ſimul & craſſum tenacemque , aut quæ tantummodò ſpiſſum ac tenacem efficere valent, eæ, inquam, cauſæ omnes abſque cauſæ antecedentis præſentiâ Phlegmonen remotè excitare valent, modo in Articulis memoratis expoſito.

LXXIX. Terminationes Phlegmones eædem ſunt ac inflammationis in genere antea ſpectatæ (43.) eiſdemque peraguntur modis.

Porrò Phlegmone terminatur ſæpiùs ſuppuratione , quod in eâ vaſcula infarcta adeò tenſaque ſint , ut ad crepaturam ex eis ducantur quamplurima relictis cæteris, quæ magis reſtitere , integris ſed plurimùm inflammatis, tenſis , ac validè pulſantibus, ita ut ponantur exinde ſuppurationis conditiones. (44.)

Induratur Phlegmone ſæpiùs Eryſipelate , abitque in tumorem Skirrodem , propter lymphæ craſſitiem ac tenacitatem , quâ in ea infarcta ſunt lymphatica , unde caſus terminationis per indurationem (45.) ponitur in ea ſæpiùs quàm in eryſipelate.

Per reſolutionem minùs ſæpe diſcutitur Phlegmone , ob ſanguinis ac lymphæ craſſitiem, ex quâ ad fluxilitatem recuperandam ac meabilitatem minùs habiles fiunt. (43.)

Cùm autem plerùmque ſat citò in ſuppuratam vertatur Phlegmone, fit exinde , ut minùs frequenter mortificatione eam terminari obſervetur. (46.) Nam citò ruptis vaſculis pluribus levatur pars ; quæque vaſcula integra manſere in eo gradu ſunt inflammata , ut tamen non ſuccumbant, vividâ autem actione in rupta ſuppuratorium opus moliuntur.

LXXX. Signa Phlegmones eſſentialia ſeu pathognomonica ſunt , tumoris

elevatio, circumſcriptio, calor, rubor, renixus notabilis, dolorque pulſatilis. (75.) Ab Eryſipelate diſcrepat per elevationem majorem, circumſcriptionem, calorem minùs urentem nec acrem, ruborem minùs roſeum, renitentiam majorem, ac dolorem ſpeciatim in eâ pulſatilem.

Cauſæ remotæ dignoſcuntur modo (48.) expoſito.

Signa terminationis futuræ Phlegmones tradita fuere. (55. 56. 57. 58.)

LXXXI. Phlegmone utcumque morbus gravis ſit in genere (49.) ac moleſtus, certum tamen eſt variam circa eam inſtituendam eſſe prognóſim, quæ ſanè declarabitur perpenſis (49. uſque ad 59.) Annotare tamen hîc juvat (cùm ſuppuratione terminari Phlegmonen plerùmque contingat) Phlegmones plurimùm extenſas, aut profundiora, carnes nimirùm muſculoſas occupantes morbos eſſe graviſſimos, moleſtos, plenos interdùm periculi; tum quòd ſuppuratione ineunte intendatur impensè febris, ægerque doloribus graviſſimis vix tolerabilibus ſæpè torqueatur, excitatis eam ob cauſam deliriis, ſpaſmis, lypothimia, agrypnia, & anxietatibus ſummis; tum quòd ſuppuratione factâ aut puris copia efformati effluentis, continuòque è ruptis ductibus emiſſi deperdatur ſanguinis & lymphæ mucilaginoſitatis pars magna, quâ jactura æger interdum exhauritur ac velut conſumitur, febre lentâ inde ſubortâ, dum unà ob extenſionem partis ſuppurantis ſitus corporis ac chirurgica tractatio moleſtiæ plurimùm creant, aut eo quòd à pure in carnibus profundè deliteſcente plurimæ procreentur moleſtiæ, febris foveatur per remixtionem ejus in maſſam ſanguineam, dolor gravis perſentiatur aſſiduò, deindeque ad evacuandum pus ſævæ, difficiles, dubiæ, ſæpe deſiderentur chirurgiæ, ac tractationes moleſtæ, præprimis ſi ſinus, cuniculi, aut etiam fiſtulæ excitata fuerint.

LXXXII. Per reſolutionem aut per ſuppurationem ſananda ſemper Phlegmone (59.) & quidem per reſolutionem, ſi fluidum impactum ſolubile ſit, ac de cætero Phlegmone critica non exiſtat aut excitata à viru aliquo ſingulari quocumque inſpiſſante fluida; nam in hoc duplici caſu materia peccans in ſanguinem per reſolutionem reducta cauſa eſſe poſſet obſtructionis ſive inflammatoriæ ſive alius pravæ indolis vaſculorum alicujus viſceris aliuſve partis, unde in pejus æger conjiceretur. Quamobrem exceptione poſitâ eâ duplici tentanda ſemper reſolutio, melius enim eſt in genere reſolvi Phlegmonen quàm ſuppurari, tum quòd pars illibata priori modo ſervetur, tum propter ærumnas quas parit ex propria natura ſuppuratio, & tractationem chirurgicam tædioſam ſemper & interdum gravem, moleſtamque eâ facta neceſſariò adhibendam. Verùm inſtituenda venit Phlegmones curatio per ſuppurationem ſi tentata reſolutio impoſſibilis ſit, ſi ſigna adfuerint ſuppurationis proximæ futuræ, ſi Phlegmone critica ſit, ſi à viru aliquo ortum duxerit. In primo & in ſecundo caſu ſit illud ex neceſſitate, in tertio & quarto ars id poſtulat, melius enim eſt per ſuppurationem è Phlegmone portionem materiæ morbificæ incuneatæ in vaſculis aut virulenta corpuſcula in eis congeſta, melius enim, inquam, eſt corpuſcula hæc omnia nociva è corpore per

ſuppurationem eliminare, ac ita præpedire ne ſanguini remiſceantur, quam ſi per reſolutionem in ſanguinis maſſam reducerentur.

LXXXIII. His prænotatis tractanda ita Phlegmone per reſolutionem diſſipanda; imperanda ſtatim eſt diæta in genere tenuis, quæ ſanè tenuiſſima erit, æger nimirum nutrietur tantùm juſculis, ſi febris adfuerit, ſi dolor vexarit plurimùm, ſi pars affecta ſit nobilis, hoc eſt ad vitam plurimùm neceſſaria, ſi Phlegmone extenſa plurimùm extiterit, tum ut concilietur victu eo ſanguini fluxilitas nec abundet maſſa ſanguinea, tum quod in primo & ſecundo caſu alimenta ſolida (patiente nimirum tunc ventriculo) pravè digererentur, fieretque apparatus in primis viis materierum corruptarum aut putridarum, ex quo febris ſynochus putris aut maligna excitaretur, aut jam excitata in pejus rueret, ex quibus etiam ſanguinis transfluxus in Phlegmone fieret impeditior adhuc, ſubſequente hinc tumoris augmento cum ſævis ſymptomatis, ut & fortè ſuppuratione immani quin imò gangræna. Porrò utendum in Phlegmone ſæpius juſculis, rariùs cremoribus, quòd in ea ſanguis peccet ſemper craſſitie & viſcoſitate unde victu, quo reparetur, tenui fluido ac incidente indiget potiùs quam edulcorante ac inviſcante; ſi tamen cum viſciditate ſanguinis acre ſit conjunctum & manifeſtetur per ſigna, tunc equidem ei corrigendo adhiberi poterunt cremores ex oryza, avenâ, hordeo, ſpelta parati ſed dilutiores & ex aqua cocti, imò præſtabit juſculis ex pullis junioribus confectis ægrum identidem nutrire (60.) potus autem erit aqueus ac leviter incidens, quò diluatur ſanguis & ad fluxilitatem recuperandam magis diſponatur, quare potabitur æger infuſo capillorum veneris, aut florum papaveris rheados, interdum infuſo levi foliorum theæ, aut levi decocto cichorii vel borraginis, quod prædictis infuſis magis incidit, aut etiam aqua pane toſto tinctâ quæ ſtomacho grata eſt ac aliquantum incidit, vel etiam ſequenti ptiſana quæ ſimul incidit & temperat.

Rec. *Radic. graminis inciſæ unc. unam, hordei integri manipul. ſemi. coq. cum aq. font. libr. quatuor ad hordei crepaturam, dein adde capill. vener. manipul. ſemi. mala vulgaria in taleolos ſecta numero duo, leviter ebull. per horæ quadrantem. cola. f. ptiſana pro uſu.*

Vel, ſi ſanguis incidendus ſit ſimpliciter, nec metuatur æſtus.

Rec. *Rad. oxylapath. & cichor. ana unc. unam, fol. borrag. manip. unum flor. papaver. rhead. pugill. unum, bull. in aquæ libr. quatuor, ad quartæ partis conſumptionem, f. ptiſana pro uſu.*

Vel

Rec. *Raſur. C. C unc. unam, bull. in aq. font. libr. quatuor per duas horas, f. ptiſana.*

Verùm ſi Phlegmone gravis non ſit, in nullo nimirùm ex caſibus jam memoratis (83.) conſtituta, æger magis nutrietur, offis ſcilicet, ovis ſorbilibus, panatellis & ſimilibus, quin & carne aliqua ſi adhuc minoris momenti judicetur Phlegmone (60.) & tunc vino penitùs non abſtine-

bit, at eo quidem uti poterit verumtamen aqua plurimum diluto.

LXXXIV. Verùm cùm hìc de therapeia gravis Phlegmones potiſſimùm ſit agendum, animadvertemus diætæ ſolius opera reſolutionem ejus procurari minimè poſſe, quare ad auxilia alia adhuc deveniendum eſt, ſanguis ergo mittendus erit per venæ ſectionem abſque mora & quidem magis aut minùs, attendendo nimirùm ægri viribus, ætati, temperamento, febris naturæ aliiſque circumſtantiis, quæ in genere quantitatem mittendi ſanguinis tum per frequentiam venæ ſectionum, tum per copiam ſingulis vicibus mittendam determinant; attendendo item Phlegmones indoli aut ejus variis ſymptomatis, unde ex eo ultimo reſpectu plus erit mittendum ſanguinis cæteris aliunde paribus, ſi Phlegmone extenſa ſit, ſi doleat admodum caleatve, ſi ejus timeatur ſuppuratio. Secabitur vena potiſſimùm brachii, at ſi partes ſuperiores Phlegmone laborent proficua erit plurimum miſſio ſanguinis è malleolo (61. 62.) uno verbo in curanda per reſolutionem Phlegmone nullum miſſione ſanguinis & quidem à morbi principio adminiſtrata efficacius eſt remedium, quæ quidem ſi in principio fuerit neglecta, non modò ſæpe deinceps minùs fit proficua, quin etiam invitis quibuſque remediis abit ſæpe Phlegmone in ſuppuratam, imò interdum mortificatur aut induratur, vaſculis nimirùm ingurgitationi tandiù reſiſtere impotentibus, adeòque tandem aut ruptis partim, aut obrutis.

LXXXV. Primis morbi diebus, quibus potiſſimùm celebrantur venæ ſectiones, ſemel aut bis in die injicienda ſunt enemata, quæ in genere humectantia, refrigerantia, ac emollientia eſſe debent, quæ nimirum eò collimant ut æſtus & anxietas univerſalis ſedentur tumoriſque dolor & calor leventur. Ita igitur præſcribi poterit ſequens enema emolliens.

Rec. *Fol. malvæ & parietar. ana manip. unum, bull. in ſ. q. aq. font. ad libr. unam, cui adde ol. optimi cochlearia duo vel tria. f. enema injiciend. hora commoda.*

Vel

Rec. *Decoct. cliſter. emollient. libr. unam, in qua diſſol. mell. optimi unc. duas, aut tres, & adde ol. olivar, unc. duas, f. enema.*

At ſi magis refrigerandum ſit.

Rec. *Fol. lactuc. & endiviæ, ana manip. ſemi, cucurbitæ fruſtula tria aut quatuor, bull. cum ſ. q. aq. font. ad libr. unam, cui adde ol. amygdal. dulc. unc. duas, aut tres. f. enema.*

Si autem ſimpliciter balneanda ſint viſcera, propter ſiccitatem ac æſtum.

Rec. *Aq. font. tepidæ libr. unam, cui adde ol. optimi unc. duas injiciatur enema.*

Porrò prædicta ac ſimilia enemata in morbi toto decurſu conveniunt, cùm æſtus dolorque vigent. Verùm cùm ea ſymptomata non vigent in principio, aut per morbi decurſum remiſerunt, enemata laxantia injicienda ſunt, quæ nimirum à ſarcina fœculentâ inteſtina craſſa liberent. Itaque.

Rec. *Decoct. cliſter. commun. emollient. ac refrigerant. libr. unam, in qua diſsol. pul. caſs. unc. duas. f. enema.*

Vel.

Rec. *Decoct. cliſter. commun. libr. unam, in qua diſſol. catholic. pro ore, unc. unam, aut unc. duas, & adde ol. olivar. cochlearia duo, aut tria. f. enema.*

Vel ſi alvus ſit magis laxanda.

Rec. *Fol. viol. mercurial. & malvæ. ana manip. ſemi, ſenn. mundat. drach. duas, flor. malv. pugill. unum, bull. cum ſ. q. aq. font. ad libr. unam, in qua diſſol. catholic. pro ore unc. duas, aut diaphænic. unc. unam, f. enema.*

Enemata hæc quæcumque non tantùm per ſe proficua ſunt, verùm & corpus ad alvinam purgationem per cathartica ore ſumenda feliciùs exci-tandam diſponunt, eamve jam prægreſſam juvant uti decet. (65.)

LXXXVI. Cùm autem cauſa antecedens Phlegmones aut etiam fovens plerumque ſit pravorum ſuccorum in primis viis apparatus, is utique, ſi per ſigna innotuerit, eſt eliminandus, prægreſſa tamen venæ ſectione ſemel aut pluries prout exigit caſus adminiſtrata, prægreſſoque ut plurimùm con-venienti enemate; quamobrem ſi ventriculus pravis ſuccis turgeat, ii per vomitorium, ſi nihil contraindicet, ſunt expurgandi. Quare.

Rec. *Tartari ſtibiat. ſolubil. gr. quinque vel ſeptem, ſolv. in juſculi co-chlearib. duobus aut tribus, vel in aq. cichor. unc. duabus, f. hauſtus.*

Vel.

Rec. *Vin. emetic. unc. unam aut unc. unam & ſemi, aq. cichor. unc. duas. m. f. hauſtus.*

Vel.

Rec. *Rad. ipecacuanhæ pulverat. gr. vigintiquinque, aut triginta aut quadraginta, aq. card. benedic. unc. tres, vel juſculi cochlearia tria, aut quatuor. m. f. hauſtus.*

Vel, & quidem pro infantibus aut debili natura præditis.

Rec. *Syrup. Glauberi gutt. decem aut quindecim aut viginti aut viginti quatuor, cum aq. card. benedic. aut cichor. unc. una aut unc. tribus, f. hauſtus.*

Si autem ſaburra univerſas primas vias infeſtarit, eâ tamen non turgeat ultrà modum ventriculus præſcribetur potio cathartica.

Rec. *Senn. mundat. drach. duas, rh. el. & ſal. vegetabil. ana drach. unam, ſemin. contra, pugill. unum, inf. cum ſ. q. aq. font. ſupra cineres calidos ad unc. ſex, in colat. diſſol. mann. calabr. unc. duas, f. p. manè ſu-menda.*

Vel, ſi corpus æſtuet, aut ſicca ſint viſcera.

Rec. *Tamarind. pingu. drach. ſex, bull. cum ſ. q. aq. font. ad unc. octo, in quibus inf. calidè ſenn. mundat. drach. duas & ſemi, ſal. prunell. drach. unam, & in colatur. diſsol. mann. calab. unc. duas f. p. manè ſumenda.*

Vel.

Rec. *Senn. mundat. drach. tres aut quatuor, cum fruſtul. tribus; aut quatuor limonior. inf tepidè in aq. font. libr. una, cola pro duabus dozibus, in quarum prima diſſol. mann. calabr. unc. duas, & in ſecunda mann. calabr. unc. unam, aut dilue ſyrup. flor. perſicor. unc. unam, f. p. manè ſumend.*

At ſi pravis ſuccis turgeant admodum & ventriculus & inteſtina, vel etiam, ſi pravi primarum viarum ſucci viſcidi ac tenaces judicentur, tunc catharticorum vis emetici alicujus præſertim ſtibiati energiâ utique juvanda erit. Quapropter.

Rec. *Senn. mundat. drach. duas, ſal. vegetabil. drach. unam, flor. perſicor. pugil duos, bull. cum ſ. q. aq. font. ad unc. ſex, in colatura diſſol. mann. calabr. unc. duas, & adde tartar. ſtibiat. ſolubil. gr. tria aut quatuor aut quinque, vel vin. ſtibiat. unc. ſemi aut unc. unam, vel ſyrup. Glauberi, gutt. quindecim aut viginti. f. p. manè ſumenda.*

LXXXVII. Interea autem à morbi initio uſque ad finem, ſi dolor ægrum excruciet, ſi anxietates aut vigiliæ nimiæ ſint, narcoticis procuranda tranquillitas, quò deinde pacatiùs & magis regulariter fluida per vaſa agantur; ea igitur ſerò potiſſimúm exhibebuntur & quidem præprimis purgationis diebus. Quare.

Rec. *Laudani liquid. ſidenhami gutt. viginti aut triginta, aq. cichor. unc. tres. m. pro hauſtu.*

Vel.

Rec. *Laudani opiati gr. unum aut gr. unum & ſemi, cum pauxillo conſerv. roſar. f. bolus ſero deglutiendus.*

Vel.

Rec. *Pilular. de cynogloſſo gr. octo aut gr. duodecim, efformentur pilulæ duæ cum aquæ cochleari uno aut duobus vel cum pauxillo ſyrupi capillor. vener. deglutiendæ.*

Vel.

Rec. *Aq. cichor. unc. tres, aq. naphe unc. unam, ſyrup. papaver. alb. drach. quatuor, gutt. annodyn. N°. duodecim aut viginti. m. f. Julep. ſerò ſumend.*

Vel, ſi æſtus nimius ſit.

Rec. *Semin. quatuor frigid. major, mundat. drach. quatuor, ſemin. papaver. alb. drach. unam, contund. in mortar. marmor. ſenſim aff. aq. font. unc. ſex & in colatur. dilue ſyrup. de nymphea & papaver. alb. ana drach. ſex, gutt. anodyn. N°. octo aut decem. f. emulſio ſerò ſumenda.*

Et his potiſſimùm medicaminibus quies, ſi abfuerit, ægro procuranda.

LXXXVIII. Dum autem prædicta inſtituuntur ægro ſimul per topica opitulandum; quæ quidem pro variis Phlegmones temporibus, varioque ſtatu variæ quoque indolis adhibenda erunt. Quare 1°. ſuboriente Phlegmone cúm fluidum ſanguineum in vaſculis admodum adhuc impactum non ſit

nec plurimùm rareſcat, vaſa autem parùm adhuc diſtenſa ſint, parùm laborent, nec ultrâ tonum pulſa, ſufficit tunc ſanguinis æſtum paulò temperare, ne in vaſorum tunicas expandatur adeò ejus moles, ſimulque eas tunicas leviter conſtringere, quò earum roboratâ abſque ſtimulo vi elaſtica ſanguinem hæſurum vaſa comprimant & in venulas migrare cogant æquabili redituro ſanguinis tranſitu. In quem ſcopum applicabuntur levia repercuſſiva, ut ſunt aq. plantaginis, roſarum, ſperniolæ, ſacchari ſaturni levis ſolutio, ovorum albumina, roſarum rubrarum ex aqua ſimplici aut ex aqua fabrorum decoctum, & ſimilia, quin imò oxycratum ipſum at ſumma cum cautela. Hi autem omnes liquores applicabuntur tepidi, ne frigore actuali fluidorum ſolidorumque motus vitales nimiùm deprimantur, ruatque pars in mortificationem. Quas etiam ob cauſas vitanda erunt repercuſſiva cum Phlegmone partes glandulofas, aut rari textûs ac debilis obſeſſerit aut ad vitam plurimùm neceſſarias, aut cum malignitas in humoribus ſuſpicabitur, aut cum Phlegmone critica eſt, aut corpus exiſtit cacochymum, & univerſim cum Phlegmone à cauſis internis excitata fuerit. In his enim omnibus caſibus nè ulterius inſpiſſentur in parte à repercuſſivis fluida ſuccedatque mortificatio, aut partis induratio, aut materiæ nocivæ expurgandæ in maſſa ſanguinea retentio periculum eſt. Quare repercuſſiva prædicta in caſu incipientis Phlegmones à cauſis externis partes ſimpliciter cutaneas aut muſculoſas ſuperficiarias, corpore cæterum bene conſtituto, afficientis dumtaxat obtinent.

Intereâ tamen ſi ſanguis ad excitandam proximè Phlegmonen hæſurus ſuſpicetur ſpiſſus plurimùm ac tenax, nec admodum doleat pars tunc reſolventibus utendum erit, quibus & interdum vis repercuſſivorum levium addi poterit, præprimis ſi affecta pars textu laxi comperiatur. Quare tunc revocabuntur in uſum vinum rubrum, aut idem cui parum aquæ vitæ communis fuerit commiſtum, aut aqua vulneraria, aut aqua vitæ ſimplex, aut aqua diſtillata florum ſambuci; aut decoctum florum camœmeli, meliloti, ſambuci, & ſimilia reſolventia ſpirituoſa aut aromatica, quibus, ſi vis repercuſſiva & leviter adſtringens ſimul deſideretur, addentur roſæ, aqua fabrorum & ſimilia. Ita.

Rec. *Flor. camamel. melilot. & ſambuc. ana. pugil. unum, roſ. rubr. manip. ſemi, vin. rubr. vetuſti, aq. fabror. ana libr. unam, bull. ſimul per ſemi horam. f. decoctum, cui miſce aq. vulnerar. unc. tres. eo liquore tepido foveatur pars affecta, linteis eodem liquore imbibitis operienda.*

2°. Cùm facta eſt Phlegmone, eaque tendit in augmentum, pars nimirum rubea eſt, dolet plurimùm æſtuatque, applicanda erunt topica quæ fibrarum textum relaxent vaſa obſequioſa efficiant in fluida pacatiùs proinde actura, ſimulque fluida exagitata ac æſtuantia demulceant, compeſcant & ad vaſa diſtendenda minùs mobilia efficiant, inde enim temperatâ ſolidorum ac fluidorum actione reciprocâ, fluida ad ingurgitationem tumultuoſam minùs idonea fiunt, minuitur dolor, vaſcula ad pulſiones non

adeò

adeò coactas reducuntur, & fluida ad meandum liberiùs diſponuntur. In eum finem topica ſeligenda erunt partibus mucilaginoſo-aqueis prædita, ut ſunt malva, althæa, acanthus, violaria, ſemina lini, pſillii, flores malvæ, farina lini, ſecales, panis albi medulla, lac vaccinum, butyrum inſulſum, vitelli ovorum; ſeligenda & quoque erunt oleoſa, ſed ſummè lenia, ſimulque tenuiorum partium (ne pars ab eis incaleſcat nimiùm aut per modum reſolutionis, aut per modum obſtipationis pororum indeque impeditæ perſpirationis) ut ſunt oleum amygdalarum dulcium recenter expreſſum, oleum vitellorum ovorum. Ex his autem pro re nata nunc liquores parabuntur ad fovendam Phlegmonen nunc cataplaſmata Phlegmone applicanda. Ita.

Rec. *Rad. alth. unc. duas, fol. malv. acanth. violar. ana. manip. unum, flor. malv. manip. ſemi, ſemin. lin. pugill. duos, bull. cum aq. font. ad tertiæ partis conſumptionem. f. fotus.* Ita.

Rec. *Medull. panis albiſſimi & aq. font. q. ſ. bull. ſimul pauliſper, f. cataplaſma molle.*

Vel.

Rec. *Micæ panis albi unc. ſex, lactis vaccini unc. duodecim, coq. poſtea add. vitell. ovor. numero duos, f. cataplaſma.*

Vel etiam ſimpliciter cataplaſma ex mica panis & lacte vaccino parabitur, quod præſtat priori ſi calor ſummus ſit, eo enim exſiccatur ac velut coquitur vitellorum materia, unde induratur aliquatenùs cataplaſma, quod tamen molliculum ſervari debet, ut pars acutiori ſenſu prædita molliter foveatur. Ubi obſervandum cataplaſmata ejuſmodi ex lacte calore partis aceſcere, ac fieri tunc repercuſſiva, quare pluries, ut intra tres quatuorve horas, erunt renovanda.

Vel, ſi dolor atrox extiterit.

Rec. *Fol. hyoſciami ſub cineribus leviter coctorum q. ſ. terantur. & cum lacte vaccino pauliſper coq. f. cataplaſma.*

Si autem nec æſtus nec dolor adeò urgeant, magna autem ſit tenſio cum duritiei ſpecie.

Rec. *Fol. malv. parietar. violar. & branch. urſinæ, ana manip. unum; flor. malv. manip. ſemi, ſemin. lini. contuſ. pugill. duos, bull. in aq. ad putrilaginem, terantur, per ſetaceum trajiciatur pulpa. f. cataplaſma, cui pro re nata aut butyrum recens aut ol. amygdalarum dulc. commiſceri poterunt ea copia tantùm ut cataplaſma f. unctuoſum.*

Servabitur autem decoctum, quo identidem imbibitur cataplaſma impoſitum, ne exſiccetur, utque pars blandè continuò foveatur. Verùm ſi magis demulcendum ſit, cataplaſmatis prædicti pulti lac addi poteſt vaccinum.

Obſervare autem hîc intereſt cataplaſmata non tantùm tepida applicanda eſſe, verùm etiam in parva ſpiſſitudine & quantùm ad linteum tegendum ſufficit, ne pars affecta Phlegmone cataplaſmatis pondere nimis pre-

matur, eâ enim preſſione ut dolor augeretur & anxietas, ita & fluidorum tranſitus in parte affecta liber minùs fieret, quod non faveret reſolutioni, quam procurare animus eſt.

Sic ea prædictorum topicorum applicatione minuitur tenſio, dolor, ac æſtus Phlegmones, parſque aliquantùm remolleſcit, minùs fit rutilans, concipit quietem; quæ cum ita ſe habent, ſedata nimirum fuit fluidorum ac ſolidorum in parte affecta ferox actio reciproca, integritate vaſorum ſervata; vel etiam utut prægreſſa locum non habuerint, tractanda interim Phlegmone in ſtatu jamjam deſcripto ſi exhibeatur, tunc ſanè ſine diſcrimine incidi poſſunt fluidorum moleculæ & attenuari, quò faciliùs fluere poſſint, leviter autem incitari vaſorum actio, quò fluidum impactum ſed nunc obſequioſum exprimatur, Phlegmoneſque tandem reſolutio expetita obtineatur; quamobrem tunc ad reſolventia, quæ ab effectu diſcutientia quoque dici conſuevere, erit recurrendum, quibus etiam vis ſocianda erit interdum emollientium (cum acrimonia nimirum ſuſpicabitur in fluidis movendis, aut tenſio ac ſenſibilitas in parte affecta viguerint) quò temperetur reſolventium actio, pars non exſiccetur, opuſque reſolutionis optatum pacatè peragatur.

Quamobrem in uſum tunc revocabuntur vinum generoſum rubrum, aqua vitæ, aqua vulneraria, abſinthium, hypericum, ſcordium, chamædris, chamæpitis, centaurium minus, rutha, flores camæmeli, meliloti, ſambuci, baccæ juniperi, lauri, & ſimilia incidentia aut ſpirituoſa aut oleoſa penetrantia; quibus, cum caſus poſtularit, memorata jam ante emollientia arte ſociari poterunt. Hinc aut vino rubro tepido linteis imbutis pars fovebitur, aut cui aqua vitæ aut aqua vulneraria mixta fuerint, vel etiam ſequens parabitur fotus.

Rec. *Summit. abſynt. & hyperic. flor. camæmel. melilot. & ſambuc. ana pugill. unum, coq. cum aq. font. libr. duabus ad tertiæ partis conſumptionem. f. fotus.*

Qui ſi magis reſolvens expetatur, tunc fiet decoctum ex his cum vino generoſo, ſi autem magis adhuc reſolvens aqua vitæ, aut quod præſtat, aqua vulneraria ad uncias aliquot addentur. Quare.

Rec. *Scordii & centaurii minoris ana manipul. ſemi, ruthæ, flor. camæmel. & melilot. baccar. juniper. contuſ. ana pugil. unum, coq. ex vini rubri libr. tribus ad tertiæ partis conſumpt. decocto adde aq. vulner. unc. quatuor, f. fotus.*

Aut ſi cataplaſmatis formâ topicum reſolvens ſit applicandum.

Rec. *Micæ panis communis & vini rubr. q. ſ. ſimul coq. f. cataplaſma, quod, ſi magis reſolvens expetatur, aqua vitæ aut aqua vulnerariâ irrorari poterit.*

Vel.

Rec. *Alicujus ex decoctis prædictis reſolventibus & micæ panis communis, q. ſ. coquantur f. cataplaſma.*

Si autem cataplaſmati reſolventi vis anodyna ac emolliens ſocianda ſit.

Rec. *Fol. malv. alth. & violar. ana. manipul. unum, ſummit. abſinth. flor. camamel. & melilot. ana manipul. ſemi, coq. in aq. & vin. rubr. ad partes æquales mixtis, ad mollitiem, dein contundantur in mortario, contuſis add. farin. hord. & fœnugræc. ana unc. unam & ſemi, ol. anethin. unc. duas, croc. oriental. pulverat. drach. ſemi. m. f. cataplaſma.*

Si verò cataplaſma expetatur reſolvens ſimulque plurimùm anodynum.

Rec. *Medull. panis albi unc. octo, cum ſ. q. lactis vaccini coq. ad cataplaſmatis conſiſt. ac dein add. & miſc. croc. oriental. ſcrupul. duos, f. cataplaſma.*

LXXXIX. Et hæc eſt methodica topicorum ad procurandam reſolutionem Phlegmones applicatio, quæ tamen ſi obtineri nequeat indiciaque ſint (iis invitis omnibus) ſuppurationis proximè eventuræ, ſi ad crepaturam nimirum adducta fuerint vaſcula imminentem, aut ſi rupta jam fuerint eorum plurima cæteris manentibus quoad partem maximam integris & inflammatis, aut etiam ſi tractanda quæ exhibetur Phlegmone ſuppurationis imminentis ſigna prodat (56.) tunc ſanè applicarentur necquicquam reſolventia, iiſque aut ſiſteretur ſuppurationis opus parte magis inflammandâ, aut etiam interdùm eis invitis procederet ſuppuratio, turbata tamen in ſuo progreſſu, quamobrem ociùs juvandum naturæ molimen vergens ad ſuppurationem. Inſuper ſi Phlegmone extiterit critica, invita etiam, in ſuppuratam arte ducenda eſt (82.) ut & ſi à viru aliquo ortum duxerit, niſi eum excipias caſum in quo viru per ſpecifica deinde debellandum, in quo quidem ad vitandas ſuppurationis ærumnas tumor per reſolutionem diſcuti poteſt, relicto in maſſà ſanguineâ viru per ſpecificum ſine mora debellando.

Sed ante topicorum applicationem attentè conſideranda Phlegmones ſuppurandæ indoles; ſuppurantia namque cùm auxilia tantùm ſint operi ſuppuratorio à natura, hoc eſt motibus mechanicis vitalibus, excitando, ea quidem indolis variæ ſeligenda ſunt, quó natura in ſuo opere, ut par eſt, incedat, ſecùs infeliciter procedit ſuppuratio, ut probant infiniti caſus, in quibus ſuppurantia ab imperitis applicantur.

Idcircó ſi ſuppuranda Phlegmone dolore ac æſtu ſummo torqueatur; tunc ſané anodynis emollientibus rectè dirigetur ſuppuratorium opus, iis enim effrænis temperabitur fluidorum impetus actioque vaſorum vehementior, ex quibus quidem aut vaſa fermè omnia rumperentur ſuccedente ita mortificatione; aut ſaltem ſummis cum cruciatibus indeque ortis febre vehementi, deliriis, ſpaſmis, agrypnia, virium lapſu & ſimilibus, rumperentur partim vaſa ac ſuppuratio procederet. Lacte igitur tepido Phlegmone fovenda erit, aut ſimplici cataplaſmate ex mica panis albi & lacte confecto. Vel etiam applicabitur ſequens cataplaſma.

Rec. *Medull. panis albi unc. quatuor, lactis vaccini unc. decem, vitell.*

ovor. N° duos cum ol. roſat. ſ. q. f. cataplaſma.

Si Phlegmone adeò non ardeat.

Rec. *Fol. violar. malv. & acetoſæ a. manip. duos coq. in ſ. q. aq. ad putrilaginem, pulti per ſetaceum trajectæ add. ol. lilior. q. ſ. f. cataplaſma.*

Vel.

Rec. *Pulpæ bulbor. lilior. ſub cineribus coctorum unc. quatuor. pulp. fol. acetoſæ pariter ſub cineribus coctor. unc. octo. m. ſimul. dein, add. butyri recentis q. ſ. f. cataplaſma.*

Si ardor dolorque admodùm non ſæviant.

Rec. *Rad. alth. & lilior. ana. unc. tres, fol. malv. violar. & branch. urſin. ana manip. unum, ſemin. lin. unc. unam & ſemi. flor. camamel. & melilot. ana manip. ſemi, coq. cum ſ. q. aq. font. ad putrilaginem, terantur in mortario: trajiciatur pulpa per ſetaceum, pulpæ trajectæ add. farin. lin. unc. unam, ol. lilior. q. ſ. f. cataplaſma.*

Vel.

Rec. *Rad. lilior. albor. unc. tres, cæpar. ſub cineribus aſſatarum unc. duas. malv. alth. & violar. flor. melilot. ana manip. unum, caric. pingu. conſciſſ. N°. decem, coq. in aqua fontana ad mollitiem, deinde in mortario contuſis add. farin. ſemin. lin. & fœnugræc. ana unc. unam & ſemi, unguent. baſilic. unc. duas. m. f. cataplaſma.*

Si tandem ardor ſuppurandæ Phlegmones dolorque in demiſſo gradu exiſtant, fluida nimirùm infarcientia ſuſpicentur valdè ſpiſſa, ac indolis inertis potiùs quam actuoſæ, vaſcula autem parùm agentia & infarctum tenacem patientia, tunc ſanè juvandum naturæ molimen topicis partibus rigidis actuoſis ac penetrantibus præditis, quorum tamen energia particulis emollientibus parumper temperetur, ne exſiccetur nimis pars calore protinùs in eâ accenſo. In hunc ſcopum ſequens applicabitur cataplaſma.

Rec. *Pulp. rad. lilior. ſub cineribus coctar. unc. tres, pulp. fol. acetoſæ pariter ſub cineribus coctor. unc. ſex, fermenti veteris unc. quatuor, unguent. baſilic unc. unam. m. f. cataplaſma.*

Vel ſi potentiùs adhuc incitanda ſuppuratoria actio.

Rec. *Pulp. rad lilior. & ferment. veter. ana unc. tres, unguent. baſilic. unc. duas, theriac. veter. unc. unam, m. optimè f. cataplaſma.*

Et hoc ſanè validum valdèque actuoſum eſt cataplaſma.

His itaque topicis ſuppurandæ Phlegmoni opitulandum erit, ita ut actio ſuppuratoria, pro re nata aut temperanda aut juvanda incitandaque ſit mediocriter, aut acriter interdùm erigenda; & ſic actione vaſculorum integrorum inflammatorum efformantur in vaſis ruptis, uti decet, liquamina purulenta (vid. Diſſert *de Suppuratione*) ab eis exprimuntur, fit puris lacus in partis ſuppuratæ cryptis undequaque concluſus, tunc Phlegmone in abſceſſum mutata eſt, de quo deinceps agendum.

Et ſic per reſolutionem aut per ſuppurationem obtinetur curatio Phleg-

mones. Verùm ſi hæc ad indurationem tendere deprehendatur, aut; quod pejus eſt, ad mortificationem, tunc eis infortuniis occurrendum veniet modis inferiùs, dum de Skirro & Gangræna tractabitur, exponendis.

CAPUT QUARTUM

De Eryſipelate.

XC. INflammationis jam altera inſignis exponenda ſpecies, quæ parùm partem in tumorem elevat, nec definitis, uti Pglegmone, circumſcribi ſolet limitibus, quæque æſtu & dolore acri partem afficit, eamque rubore roſeo ſuffundit, quam Græci vocarunt *Eryſipelas*, Latini *Roſam*, & *Ignem ſacrum.* Unde Eryſipelas deſcribendum, *Tumor parùm elevatus, diffuſus, coloris rubro-roſei, parùm renitens, dolore acri ac æſtu ſtipatus.*

Cutis, membrana adipoſa, parteſque muſculoſæ integumentis ſubjectæ Eryſipelatis ſubjecta ſunt; ſanguis verò id excitans quàm in Phlegmone minùs ſpiſſus eſt, indolis autem exiſtit acris, ac æſtuoſus eſt. Poſita ea ſanguinis indoles cum omnibus circumſtantiis ad inflammationem in genere excitandam requiſitis præſentibus (16.) Eryſipelatis cauſam ponit continentem.

Itaque 1°. Cùm ſanguis non adeò ſpiſſus ſit, tantâ quantitate non cohibetur in vaſis minimis, nec inflammatoriam obſtructionem adeò tenacem excitat, hinc pars in tumorem adeò non elevatur, iſque videtur ſuperficiarius. Quin & interdùm ſanguinis transfluxus difficilis in exiguo ita gràdu interdùm exiſtit, ut pars vix tumens ſenſu deprehendatur, cutiſque tantùm conſpiciatur rubea.

2°. Cùm infarctus tenax vix ſit, hinc tenſio magna in Eryſipelate minimè deprehenditur, nec tumor proin valdè renitens eſt, preſſioni autem digiti facilè cedit, ita ut è veſtigio pars preſſa albicet, expreſſo nimirùm vi premente utcumque exiguâ è vaſis inflammatis ſanguine; dein verò ceſſante vi premente pars iterùm impensè, ut anteà rubeat, ſanguine in vaſcula collateralia priùs expreſſo vi eorum tenſivâ per repletionem ulteriorem excitatâ in vaſcula preſſione inanita iterùm facilè reducto.

3°. Cùm infarctus inflammatorius reſpectu ad Phlegmonen habito levis ſit, is quidem præcisè ac in determinatis limitibus non ſubſiſtit, ita ut in limbis Eryſipelatis vaſcula minùs ac minùs infarcta ſint, evaneſcente paulatim, prout tendit ad partes ambientes ſanas, Eryſipelate, unde iſte tumor ordi-

nariò non eſt circumſcriptus, (*a*) ſed diffuſus.

4°. Colore rubro-roſeo ac velut rutilo pars ſuffuſa eſt, quòd globuli ſanguinei non adeò coacti ſint in ſeipſos, ſatis adhuc maneant diſcerpti, plurimùmque in vaſculis, in quibus cohibentur, agitati ſint. Sciendum præterea globulos rubros ſanguinis Eryſipelatoſi non adeò coactos ac in Phlegmonico ſanguine faciliùs ſubire ob molem minorem lymphaticorum oſtiola, in eaque vaſa uberrimè diſpergi, nec tamen, ut in Phlegmone, parte lymphatica craſsâ & fibroſâ adeò inviſcatos, unde vaſculis albicantibus partis colorem vividiorem ac rutilantem conciliant, quamobrem ex his omnibus Eryſipelas cum colore rubro-roſeo apparet.

5o. Cùm in Eryſipelatoſo ſanguine cohibito particulæ abundent duræ ac mobiles, hinc ſanguis agitationis inteſtinæ magis capax fit, unde per minimas particulas cum ſingulis tunicarum vaſculorum punctis celerrimè atteritur, ex quo affrictu mutuo notabilis excitatur calor ac æſtus in tumore, cùm autem inſimul ex infarctu inflammatorio doleat pars ſine tamen ſenſu diſtincto diſtenſionis ob infarcta parùm diſtentaque vaſcula, excitatur in Eryſipelate ſenſus dolorificus complicatus cum ſenſu æſtûs, quin & interdùm cum ſenſu uſtionis (ſi pars impensè, ut accidit in nonnullis caſibus caleat) hinc pars percipitur dolens acriter, veluti fit à corporibus rodentibus aut urentibus, ſimulque calore nimio defatigata, unde cùm illæ duæ ſenſationes moleſtæ complicatæ exiſtant ac ſimul confuſæ, æger conqueritur unà de dolore & calore acribus.

6°. Cùm in Eryſipelate infarctus inflammatorius tenax valdè non ſit, fit ut vi vaſculorum atterentium particulæ plurimæ, quæ obſtructionem procreabant, diſcutiantur & in vicina vaſcula ſana velut disjiciantur, quæ cùm adeò dilatata non ſint, utpotè non inflammata, nec tenſa adeò ac vividè agentia, iis ſeſe obſtrui patiuntur, hinc cauſa diſperſa Eryſipelatis in novis vaſculis, ejuſque extenſio major, unde tunc dicunt ſerpſiſſe Eryſipelas, vel etiam fit interdùm ut diſcutiantur penitùs ab affectâ parte moleculæ obſtruentes inflammatoriæ, cum maſſa ſanguineâ remiſceantur, & in aliis vaſis partis etiam diſſitæ naturâ debilioribus obſtructiones procreent Eryſipelatoſas, tuncque Eryſipelas mutaſſe locum dicitur. Vel etiam extenduntur Eryſipelata augeſcente cauſa ejus primariâ ac fovente.

XCI. Cauſæ Eryſipelatis remotæ & occaſionales eædem ſunt ſive internæ ſive externæ, ac quæ antea recenſitæ fuere in Hiſtoria inflammationis, ex internis potiſſimùm ſunt, quæ ſimul acrimoniam cum aliquali inſpiſſatione in fluidis inducunt, ut ſunt pravi ſucci è primis viis ſuppeditati viſcoſæ ac bileſcentis indolis, cohibita perſpiratio cutanea, cohibitæ excretiones fluidorum acris indolis, ut menſtruorum aut lochiorum in temperamento bilioſo præditis aliiſve cacochymia acri laborantibus, protractæ vigiliæ ex-

(a) *Vidi Eryſipelata, quæ definitis terminata erant limitibus, ita ut ſana pars Eryſipelas immediatè ambiens diſtinctè alba conſpiceretur.*

ercitationes corporis immodicæ, & cauſæ ſimiles. Ex externis autem cauſis inflammationes promoventibus, quæ potiſſimùm Eryſipelatis productioni locum præbent, ſunt imprimis inſolatio nimia, aër frigidus corpuſve aliud frigidum perſpirationem ſupprimens in data cutis portione, applicatio intempeſtiva repercuſſivorum parti æſtuanti, emplaſticorum parti, quæ multùm perſpirare debet applicatio, ſordium vel à pure effuſo vel exſiccato vel à topicis præſertim acribus relictorum ſupra cutem detentio. Quibus cauſis omnibus favet plurimùm conſtitutio ſanguinis jam acris aut ex temperamento aut ex alia quacumque cauſa antecedenti.

XCII. Jam verò Eryſipelas quatuor terminationis modis obnoxium eſt; frequentiùs per reſolutionem diſcutitur, quòd fluida in vaſculis cohibita ſpiſſitudine ſummâ haud prædita ſunt, adeòque facilè reſolubilia. Interdùm tamen Eryſipelas abit in ſuppuratum, præſertim cùm ſanguis paulò viſcidior eſt & minùs meabilis, aut cum Eryſipelati repercutientia imperitè applicata fuere, aut frigus fuerit ſuſceptum, aut emplaſticis vel oleoſis tractatum fuerit, iis enim de cauſis aut ſanguis minùs fit meabilis & rumpuntur tandem inflammata vaſcula, aut retinetur perſpiratio in vaſculis ſuis exinde dilatandis, & vaſa ſanguifera comprimentibus jam inflammata, in quibus proinde ſanguinis curſus minùs adhuc liber fit, unde eorum ingurgitatio major & nonnullorum ruptio ſuppuratione ſuccedente. Raró abit Eryſipelas in induratum, quòd lympha in propriis vaſculis multùm denſa non ſit nec valdè impacta, abit tamen nonnunquam, cum reſoluto utcumque in propriis vaſis ſanguine, lymphæ tamen craſis in propriis vaſis fit ſpiſſior, aut difflato per applicationem reſolventium nimiam ſero tenuiori, aut eâ per repercuſſivorum & frigidorum adpoſitionem valdè incraſſata & facta inerti inque vaſculis propriis utpote debilioribus ſanguineis abſolutè cohibitâ. Pronum tandem ad mortificationem fit Eryſipelas cum cohibetur ſubitò ſanguis in vaſis minimis, quod ſæpè evenit aut à cauſa internâ (ut à ſuccis pravis è primis viis ſuppeditatis) ſubitò inſpiſſante ſanguinem, aut à cauſa externâ protinùs eum cohibente & in curſu intercipiente, ut cum topica calidiora applicantur & in tantum æſtum concitatur jam diſpoſitus ſanguis ut vaſa ultra modum diſtendantur ac rumpantur, aut cùm repercuſſivis vel frigidis ſanguis æſtuans in Eryſipelate ſubitò ſiſtitur; aut retinetur nimis in vaſis ſanguiferis inſenſibilis perſpirationis materia, ex qua plethora in eis augeſcit & acrimonia, & quidem tantò faciliùs gangrænam ſuſcipit Eryſipelas, quó ſanguis jam acer eſt, & ſubitò cohibitus ſive per rarefactionem nimiam ſive per inſpiſſationem, acrimonia ſua vaſcula dilacerare & partem corrumpere adhuc valet; ac eam propter ultimam rationem, fit ut ex imperitâ per topica tractatione, Eryſipelata faciliùs Phlegmone gangrænam concipiant.

XCIII. Signa Eryſipelatis pathognomonica ſunt tumoris exigua elevatio; diffuſio ſine diſtinctâ circumſcriptione, color rubro-roſeus aut rutilans, calor acer aut deurens, dolor acer, renitentia parùm notabilis, mutatio co-

loris rubri in albicantem à premente digito, indeque cita ruboris ceſſante ea impreſſione réſtitutio. A Phlegmone diſcrepat per elevationem minorem, diffuſionem, colorem rubrum magis roſeum aut rutilum, dolorem eſſentialiter acrem, ſine pulſationis ſenſu, calorem mordacem aut urentem, tenſionem ac renitentiam minorem, ruboris à digito premente diſſipationem faciliorem.

Cauſæ Eryſipelatis remotæ dignoſcuntur modo (43.) expoſito. Poſtremò ſigna terminationis evenientis Eryſipelatis tradita ſunt (55. 56. 57. 58.)

XCIV. Eryſipelas, ut pote inflammatio, quamquàm in genere morbus gravis ſit (49.) de eo tamen varia inſtituenda venit prognôſis perpenſis (49. uſque ad 59.) præthereà cùm Eryſipelas ob fluidorum haud inſignem ſpiſſitudinem facilè reſolvatur, indeque non ſolutis interdùm uti decet fluidis, impuris autem manentibus ac æſtuantibus infarctus alii Eryſipelatoſi in aliis partibus excitentur, propptereàque Eryſipelas ſerpere tunc dicatur, periculum ſæpè eſt ne migret Eryſipelas inexpectatò aut per ſe aut ob malam tractationem à parte primò affectâ in nobiliorem, adeòque & etiam à corporis habitu in partes internas, quæ ſanè metaſtaſis periculi plena eſt. Inſuper cùm Eryſipelas caloris plurimùm æſtûſque ex natura ſuâ corpori inferat, hinc & ſæpè febrem ardentem, anxietates, vigilias, ac ſimilis indolis ſymptomata comites habet, unde eo nomine morbus fit gravis & periculoſus. Cùm autem ad ſuppurationem aut mortificationem diſponitur Eryſipelas, infauſtè ſanè ominandum; nam ex tali ſuppuratione liquamina progenerantur acria, ex quibus ulcera cacoethea progerminare ſolent ac difficilia curatu; ex mortificatione autem Eryſipelatoſâ gangrænæ acres, obſtinatæ, plurimùm ſerpentes, ac partis ſubſtantiam corrumpentes velutque eliquantes, ſanatu proinde difficiles excitari ſolent.

XCV. Indicationes ad curandum Eryſipelas eædem in genere ſanè ſunt, ac quæ jam in curatione inflammationis in genere fuerunt expoſitæ (59.) ubi quidem notabimus Eryſipelas, quantùm fieri poteſt, per reſolutionem eſſe ſanandum, tùm quod reſolutio in Eryſipelate facilius procurari poteſt (92.) tùm quòd ejus ſanatio per ſuppurationem tædioſa ſit, nec quicquam emolumenti ex eâ expectari poſſit, quin potiùs infauſta ſubſequi ſoleant (94.) quamobrem imperatâ diæta convenienti (60.) ad venæ ſectionem ocyùs eſt deveniendum & quidem juxtà regulas traditas (61. 62.) ea inſtituenda erit. Cùm autem Eryſipelas, à cauſis proceſſerit internis, ad purgantia multùm erit recurrendum, quæ ſanè plurimùm tunc proſunt, cùm talia Eryſipelata à pravis ſuccis è primis viis ſanguini ſuppeditatis excitari ſoleant & foveri, quod ſanè frequentiſſimè in Eryſipelate faciei præprimis & capitis contingit; quamobrem ſi dentur indicia ventriculi pravis ſuccis infarcti de cætero nihil contràindicet, æger purgabitur per vomitum ut ipecacuanâ, aut tartaro emetico, ſic:

Rec. *Ipecacuan. rad. pulverat. gr. viginti quinque, aut triginta; aut triginta quinque, aut quadraginta exhibeantur ex cochlearib. aliquot juſculi, aut*

aut aq. commun. juvando vomitum ope aquæ tepidæ, cùm ſemel inceperit.

Aut ſi expurganda è ventriculo materia tenacior exiſtimetur, cæterùm æger robuſtus ſit.

Rec. *Tartar. ſtibiat. ſolubil. gr. v. aut vj. aut vij. aut viij. ſolve in aq. cichor. aut card. benedict. aut ſimilis unc. tribus. f. hauſtus.*

Sæpiùs autem accidit materies expurgandas è primis viis in Eryſipelate acres eſſe, non multùm ſpiſſas, & ut, dicebant Antiqui, bilioſas, proindèque facilè mobiles, calidas, ac æſtuoſas, hinc fit ut frequentiùs expurgandæ eæ ſint per cathartica, quæ magnum æſtum in viſceribus & in maſsâ ſanguineâ non concitent. Hinc æger ità purgari poterit.

Rec. *Tamarind. pingu. drachmas ſex, aut unc. unam f. decocti unc. octo, in quib. inf. ſenn. mundat. drac. duas, rh. el. ſcrupul. duos, ſal. prunell. drac. unam & in colatur. diſſol. mann. calabr. unc. duas, aut unc. duas & ſemi. p. manè ſumend.*

Aut ſi pacatiùs æger purgandus ſit.

Rec. *Fiſtular. caſſ. ægiptiacæ contritar. unc. ſex, flor. malv. & violar. ana manip. ſemi. bull. cum f. q. aq. font. ad libr. unam, in quâ inf. ſenn. mundat. drac. duas & ſemi, aut drac. tres, & in colatur. diſſol. mann. calabr. unc. duas aut unc. tres. f. p. manè ſumend. pro duabus doſibus.*

Aut ſi æger ad alvinam purgationem valdè ſit proclivis, aut debilia habeat viſcera, aut debile pectus.

Rec. *Rh. el. drac. unam, inf. cum ſ. q. aq. font. ad unc. ſex, in quib. diſſolv. mann. calabr. unc. duas, aut tres. f. p. manè ſumend*

Cæterùm æger ſerò pacabitur aut ope emulſionis vel crudæ, vel coctæ (ſi ventriculus debilis ſit, aut pravis ſuccis valdè infectus) cui additus fuerit ſirupus papaveris albi ad drachmas ſex circiter, cui etiam (ſi æſtus intenſus ſit) addetur ſirupus de limoniis ad drach. quatuor, aut drach ſex. Aut, ſi calor ægrum adeò non vexet, exhibebitur julepus ex aquâ cichorii aut liliorum alborum ad uncias aliquot cum ſirupo papaveris albi. At ſi ex dolore aut anxietate turbetur valdè ſomnus aut emulſioni aut julepo addetur laudanum liquidum ſydenhami ad doſim convenientem, ad guttas nimirùm decem uſque ad viginti, ſi additus fuerit ſirupus papaveris albi, aut ad majorem doſim ſi additus non fuerit ſirupus papaveris.

Clyſteribus intereà libera ſervabitur alvus, exhibendis diebus, quibus æger non aſſumpſerit pharmacum purgans, aut etiam iiſdem ipſis diebus, cùm purgans medicamen alvum ſatis non moverit.

Animadvertendum enim purgantia pluries in curatione Eryſipelatis, quod à pravis primarum viarum ſuccis fovetur, exhibenda eſſe ad debellandam penitùs eam cauſam foventem, & ut plurimùm alternis diebus; & ea quidem methodo obſervamus paulatim infringi febrim ipſiuſque ſymptomata; imminuique Eryſipelas ſenſibiliter, ita ut per reſolutionem diſcutiatur, ſanguine nimirùm in dies fluxilitatem (evacuatâ per alvum materia morbificâ inſpiſſante), recuperante, ita ut tandem per vaſa priùs infarcta liberè fluat;

docet namque obſervatio hujuſcemodi Eryſipelata eſſe vulgò cum febre ſynocho putri conjuncta vel potiùs ejus eſſe effectum, ita ut tractatâ per diætam, ſanguinis miſſionem, ac repetita purgantia eâ febri debellatâque, ſanetur pluries ſimul Eryſipelas abſque adhibito ullo topico.

XCVI. Ut ut autem per prædicta auxilia Eryſipelas, quod à pravis primarum viarum ſuccis proceſſit foveturque, ſæpè curetur & quidem per reſolutionem, non propterea à topicis penitùs abſtinendum eſt, nimirùm ſi Eryſipelas artus obſeſſerit, aut ſi tumor ille plurimùm ægrum divexet, graviſque videatur, iis enim juvanda præparatio ad reſolutionem aut reſolutio ipſa; excipiendum tamen faciei Eryſipelas, quibus infenſa potiùs quàm proficua eſſe topica quæquæ in hiſce regionibus docuit obſervatio, cùm propter vaſorum ſanguiferorum faciei debilem ac tenerum textum topica anodyna ac emollientia vaſcula nimis debilitent, ſanguinemque nimis in eis ſiſtant cum futuræ mortificationis periculo, reſolventia autem attenuantia & calida æſtum nimium & rareſcentiam in ſanguine concitent cum periculo futuræ ruptionis vaſculorum magis aut minùs notabilis indeque mortificationis doloribus ſummis in principio ſtipatæ eventuræ, aut ſaltem ſuppurationis excitandæ. Hinc fit ut nulla Eryſipelati faciei à pravis primarum viarum ſuccis excitato adhibeamus topica.

Cùm in prædictis caſibus utendum eſt topicis ea ex arte ità præſcribenda ſunt. Et 1°. quidem notandum nunquam repellentia in uſum eſſe vocanda, quòd ſanguinem Eryſipelatis æſtuoſum ſubitò nimis inſpiſſent ac in vaſis coerceant, imminente hinc aut excitatâ mortificatione; aut ſubſequente (quod interdùm contigit) in cellulis membranæ adipoſæ olei adipoſi eâ inſpiſſatione & inertiâ ut tumor deinde ſubſequatur frigidus ac pinguis ſucceſſu temporis paulatim creſcens & interdùm ad molem monſtroſam, prout obſervavi. 2°. Abſtinendum pariter à topicis narcoticis metu pariter mortificationis inde ſubſequuturæ. 3°. Cùm Eryſipelas ſummoperè æſtuat, doletque, effrænis tunc ſanguinis temperanda rareſcentia, imminuendaque tunicarum vaſorum tenſio per anodyna partibus dulcibus & emollientibus textûs laxi prædita; quare tunc pars aut immergetur in lacte vaccino aut caprillo, aut eo fovebitur ſemper autem tepido, aut cataplaſma imponetur ei ex mica panis albi & lacte confectum ſed molliculum ſemper & in parva ſpiſſitudine ſuprà linteum extenſum, vel etiam in uſum vocabuntur decocta emollientia tepida ex foliis malvæ, altheæ, violariæ, acanthi ac ſimilibus, ex floribus malvæ, verbaſci, violarum ſimilibuſve, ex ſeminibus lini, pſillii ac ſimilibus, in aqua aut lacte aut ſero lactis coctis parata, quibus ſanè utendum erit aut ſub forma balnei, aut ſub forma fotûs: puls autem ex decocto reliqua applicanda non erit, ne ejus viſcoſitate cohibeatur perſpiratio partis affectæ, quam etiam ob rationem nunquam applicabuntur Eryſipelati oleoſa, nocivum namque ſemper eſt perſpirationem imminui in Eryſipelate tentatâ parte, cùm eâ retenta non ſolùm adaugeatur plethora in vaſis jam infarctis, ſed & acrimonia æſtuſque ſanguinis, quibus omnibus

rationibus augeſcit Eryſipelas. 4°. Cùm Eryſipelas non calet admodùm nec æſtuat, nec dolet valdè, nec colore valdè rutilo ſuffunditur, tunc reſolventia præſcribenda ſunt, ut vinum tepidum, decoctum abſinthii, florum camæmeli, meliloti, ſambuci, ex aquâ; at potentioribus utendum erit reſolventibus ſi calor, & dolor ita remiſerint ut Eryſipelas in mortificationem tendere videatur, ac liveſcat, nimirùm utendum erit prædictis aut ſcordio aut centaurio minori in vino generoſo coctis, quin & eis decoctis addi debet interdùm aqua vulneraria, aut aqua vitæ, aut aqua vitæ camphorata majori aut minori doſi, prout Eryſipelas magis minùſve ad mortificationem tendere deprehenditur; & eis quidem reſolventibus topicis fluxilitas ſanguinis actio autem vaſorum ita reſuſcitantur, ut Eryſipelas deinde feliciter reſolvatur. 5°. Miſcenda ſunt interdùm ex arte reſolventia & anodyna prædicta cùm Eryſipelas ſuſpicatur foveri à fluidis valdè tenacibus nimirùm cum in tumorem plurimùm elevatum notabiliter tenſum eſt, ſimulque dolet valdè ac æſtuat, in quo quidem caſu plurimùm proficua ſunt decocta ex prædictis cùm lacte parata, & frequens in uſu tunc venit decoctum florum ſambuci, aut meliloti ex lacte, aut lac ipſum croco tinctum, aut cataplaſma de mica panis cum lacte & croco.

XCVII. Verùm ſi abſque in primis viis ſuccorum pravorum apparatu, Eryſipelas à cauſa aliquâ externa fuerit excitatum, in hujuſce cauſæ indolem reſpiciendum protinùs. Unde ſi à ſordibus ſuprà cutem relictis ortum duxerit, foveaturque, eæ ſanè ante cætera detergendæ ſpurcities aut vino tepido, aut aqua tepidâ ſi æſtus nimius ſit, aut etiam oleo amygdalarum dulcium vel olivarum dulci & quidem tepido, ſi ab emplaſtris aut unguentis relictæ fuerint, abluendo deinde partem aut aqua tepidâ aut vino tepido. Sordibus deterſis parteque mundâ ſervatâ Eryſipelas evaneſcere ſolet. Sin autem reſiſtat ad venæ ſectionem potiſſimùm recurrendum erit, ut & ad diætam humectantem ac refrigerantem; utendo ptiſanâ ex hordeo aut ſimili, emulſionibus, ac enematis emollientibus ac refrigerantibus, ut & cataplaſmate de mica panis cum lacte. Et hæc eſt cura generalis Eryſipelatis à cauſa externa ſine pravorum ſuccorum in primis viis apparatu.

Si Eryſipelas ab oſſe fracto aut laxato originem duxerit, os protinùs uti decet reſtituendum aut reponendum, hinc therapeia jam propoſita inſtituenda erit.

Si à ſynapiſmo, phænigmis, aut veſicatoriis fuerit excitatum, pars erit præterea aut abluenda lacte, aut illinienda butyro, aut oleo vitellorum ovorum.

Et ſic porrò eis intellectis, quomodò in Eryſipelatis à pravis primarum viarum ſuccis minimè pendentis curâ ſit procedendum, clarum fiet.

XCVIII. Cùm autem eveniat ſæpè in Eryſipelate ſive à cauſa internâ ſive externâ producto, excitari bullas ſive ampullas (quæ nihil aliud ſunt quàm epidermis â cute ſejuncta unà cum ſubjectâ cute ſerum coercens

ſubfuſcum è ruptis ac eroſis propter fluidorum ſummam acrimoniam corporis reticularis Malpighii vaſculis effuſum, deindeque ab Eryſipelatis æſtu vivido incaleſcens ac rarefactum) eæ ſine mora aperiendæ forficibus, ne ſerum acre, quo replentur, ſubjectam cutem erodendo, eam aut exulceret, aut corrumpat cum gangrænæ ſubſequuturæ periculo. Apertis eis, linteo mundo ac levi manu pars exſiccanda eſt; vel etiam, (ſi ſerum illud ſit acerrimum) pars, aut butyro recenti aut oleo vitellorum ovorum erit illinienda.

XCIX. At dum ſuppuratur Eryſipelas, cùm abeat ſæpiùs in ulceratum, quàm abſceſſum exhibeat, idcircò deinceps ulcus tractandum erit, prout docebimus in Tractatu de Ulceribus; ſi tamen abſceſſus fuerit procreatus, is erit curandus prout indicabitur in Capite de Abſceſſu. Si tandem Eryſipelas ad mortificationem tendat, aut corrumpatur gangræna vel ſphacelo auxilia tunc ferenda erunt in Capite de Gangræna exhibenda.

Et hæc ſufficiant de Phlegmone & Eryſipelate præcipuis inflammationum ſpeciebus. Ubi animadvertendum eſt non ſemper apud ægros Phlegmonen & Eryſipelas ità ſimplicia, prout deſcripta fuere, obſervari. Tumores autem inflammatorios ſæpiſſimè occurrere curandos, qui & Phlegmones & Eryſipelatis naturam ſapiunt; verùm vix in eo ſtatu reperiri ſolent, qui æqualiter Phlegmonen ac Eryſipelas repræſentent, ità autem ſe habent ut vel Phlegmones vel Eryſipelatis caracter in eis prædominetur, tuncque tumor neque eſt Phlegmone ſimplex, neque ſimplex Eryſipelas, proindèque ex utroque compoſitus habetur, quare Phlegmone-Eryſipelatôdes, ſi Phlegmones affectiones in eo inſigniores ſint, Eryſipelas autem Phlegmonôdes, ſi Eryſipelatis indicia evidentiùs pateant, nuncupatur. Ità natura ludit in ſuis operibus ac in morbis præcipuè, ut ſemper eos ſub ſimplici ſpecie non repræſentet, quòd ipſius opera, dùm in œconomia animali aberrat, non à cauſis ſimplicibus ſemper, at ſæpiùs combinatis vel in gradu diverſo conſtitutis profluant. Intereà quæ jàm de Phlegmone ac Eryſipelate tradita ſunt, ad coguoſcendam Phlegmones-Eryſipelatôdis ac Eryſipelatis-Phlegmonôdis indolem ac œtiologiam, ferendam circà eos tumores prognôſim, inſtituendamque ex arte Therapeiam, ità ſufficiunt, ut peculiare Caput de prædictis Tumoribus inflammatoriis inſtituere neceſſum non judicemus.